

Profilaktyka przedporodowa przy użyciu immunoglobuliny anty-D

Uczulenie antygenem Rh

Ludzie mogą posiadać jedną z czterech grup krwi: A, B, AB lub 0, zależnie od substancji grupowej znajdującej się na powierzchni ich krwinek czerwonych. Drugą ważną różnicą jest tak zwany czynnik Rh (antygen krwinek małych), również zależny od budowy krwinek czerwonych. Osoby Rh-dodatnie mają na powierzchni swoich krwinek czerwonych substancję zwaną antygenem D – określa się je jako posiadające czynnik Rh+. Osoby Rh-ujemne nie mają antygeny D na powierzchni krwinek czerwonych – określa się je jako posiadające czynnik Rh-. Grupę krwi oraz czynnik Rh dziedziczy się po rodzicach.

Pierwsza ciąża

Rodzaj czynnika Rh może odgrywać ogromną rolę podczas ciąży i porodu, jeśli matka Rh-ujemna spodziewa się dziecka Rh-dodatniego. Sytuacja taka może wystąpić tylko wówczas, kiedy ojciec dziecka posiada dodatni czynnik Rh – ale nie wszystkie dzieci, których ojciec jest Rh-dodatni mają czynnik Rh+.

Podczas ciąży łożysko pełni rolę bariery pomiędzy krwinkami czerwonymi matki i płodu. Jednak czasem niewielkie ilości krwi dziecka przedostają się do układu krążenia matki.

Wytwarzanie przeciwciał skierowanych przeciw krwi Rh-dodatniej

Pierwsza ciąża

Jeśli nawet minimalna liczba komórek krwi płodu posiadającego dodatni czynnik Rh przedostanie się do krwi matki Rh-ujemnej, to jej organizm zaczyna reagować na antygen D zawarty w krwi dziecka i wytwarza przeciwciała. Tego rodzaju sytuację nazywa się „**uczuleniem antygenem Rh**”. Zazwyczaj nie wywołuje to komplikacji w trakcie pierwszej ciąży, ale może mieć poważne konsekwencje przy następnych. Komórki krwi dziecka dostają się do krwioobiegu matki najczęściej podczas porodu. Jednak może to nastąpić również w innych okolicznościach – na przykład przy poronieniu lub aborcji, albo w trakcie ciąży podczas amniopunkcji, biopsji kosmówki, krwawienia z dróg rodnych lub po urazie brzucha. Zdarzenie, które może spowodować produkowanie przez organizm matki przeciwciał anty-D, nazywane jest „**zdarzeniem potencjalnie uczulającym**”.

Następne ciążę

Jeśli przy następnej ciąży płód jest znów Rh-dodatni, przeciwciała anti-D przechodzą do krwi dziecka i atakują jego krwinki czerwone. Dochodzi wówczas do tak zwanej „*choroby hemolitycznej noworodków*”. Choroba ta może mieć lżejszą postać, ale może również doprowadzić do żółtaczki, uszkodzenia mózgu, a nawet śmierci dziecka.

Przeciwciała mogą przeniknąć przez łożysko i niszczyć krwinki czerwone płodu

Następna ciąża

Dzięki profilaktyce stosowanej w razie niezgodności układu Rh (konfliktu serologicznego) polegającej na podawaniu immunoglobuliny anti-D, można w bardzo znacznym stopniu zapobiegać uczuleniu antygenem Rh podczas ciąży i po porodzie.

Profilaktyka przy niezgodności układu Rh z użyciem immunoglobuliny anti-D

Profilaktyka to dziedzina medycyny zajmująca się zapobieganiem pewnym zdarzeniom. Profilaktyka przy niezgodności czynnika Rh matki i płodu polega na podawaniu leku zwanego immunoglobuliną anti-D, co zapobiega produkowaniu przez organizm kobiety przeciwciał skierowanych przeciw Rh-dodatnim krwinkom płodu, a tym samym chroni przed chorobą hemolityczną płodu. Efekt ochronny immunoglobuliny anti-D utrzymuje się tylko przez kilka miesięcy, zatem leczenie należy powtórzyć w trakcie i po każdej ciąży. Immunoglobulina anti-D jest podawana w formie zastrzyków domięśniowych lub dożylnych.

W okresie ciąży

Zasadniczo wszystkie przyszłe matki Rh-ujemne bez przeciwciał anti-D powinny poddać się profilaktycznemu szczepieniu immunoglobuliną anti-D. Podawana jest ona jako pojedynczy zastrzyk pomiędzy 28. a 30. tygodniem ciąży lub jako dwa zastrzyki – w 28. i 34. tygodniu. Takie postępowanie nosi nazwę „*rutynowej profilaktyki przedporodowej*”.

Po porodzie

Po porodzie przeprowadzane jest badanie krwi dziecka. W wypadku stwierdzenia, że noworodek jest Rh-pozytywny, matce podaje się kolejny zastrzyk immunoglobuliny

anty-D, zazwyczaj w ciągu 3 dni po przyjściu dziecka na świat. Jest to „*profilaktyka poporodowa*”.

Komplikacje w okresie ciąży

Może wystąpić konieczność podania dodatkowych zastrzyków immunoglobuliny anty-D po wystąpieniu potencjalnie uczulających zdarzeń, takich jak:

- **Poronienie lub poronienie zagrażające**
- **Ciąża pozamaciczna**
- **Przerwanie ciąży**
- **Krwawienie z dróg rodnych**
- **Zabieg ginekologiczny**, np. biopsja kosmówki, amniopunkcja lub obrót zewnętrzny
- **Uraz brzucha** np. po upadku lub wypadku drogowym

Bardzo ważne jest, aby matka jak najszybciej zgłaszała każdy przypadek, taki jak krwawienie z dróg rodnych lub uraz brzucha, swojej położnej lub lekarzowi.

Czy każda kobieta ciężarna o ujemnym czynniku Rh wymaga leczenia profilaktycznego?

W pewnych okolicznościach takie leczenie nie jest konieczne:

- **Jeśli zdecydowałaś się na wykonanie sterylizacji po porodzie**
- **Jeśli pozostajesz w stałym związku z ojcem dziecka i stwierdzono z całą pewnością, że jest on Rh-ujemny**
- **Jeśli jest pewne, że nie będziesz miała następnego dziecka po tym porodzie**

Twoja położna, lekarz położnik lub lekarz rodzinny udziela ci porady, jak postąpić w takich okolicznościach.

Czym jest immunoglobulina anty-D?

Immunoglobulinę anty-D otrzymuje się ze składnika krwi zwanego osoczem, a krew do jej wytwarzania pochodzi od dawców. Podobnie jak wypadku wszystkich preparatów wytwarzanych z krwi istnieje możliwość przekazania przez dawcę określonego wirusa osobie otrzymującej immunoglobulinę anty-D. Jednak wszyscy dawcy są dokładnie badani, a podczas produkcji immunoglobuliny anty-D stosowane są procesy usuwające i niszczące wirusy, w związku z czym prawdopodobieństwo przeniesienia wirusa jest bardzo małe.

Co powinnam teraz zrobić?

Jeśli jesteś w ciąży i jesteś osobą Rh-ujemną, to twoja położna, lekarz położnik lub lekarz ogólny (osoba zajmująca się twoją opieką przedporodową) powinna omówić z tobą profilaktykę stosowaną przy niezgodności czynników Rh i wyjaśnić ci, jakie masz możliwości, tak żebyś mogła dokonać świadomego wyboru metody leczenia.

Jeśli masz wątpliwości, pytaj

Twoja położna, pielęgniarka lub lekarz chętnie wyjaśnią ci dokładniej, czym jest czynnik Rh i jakie ma dla ciebie znaczenie.

Imię i nazwisko położnej:

Adres kontaktowy:

Numer telefonu:

Termin rutynowego przedporodowego szczepienia profilaktycznego:

Serwis informacyjny dla Pacjentów:

CSL Behring UK Ltd
Hayworth House
Market Place
Haywards Heath
West Sussex
RH16 1DB

v3 March 2007

